

Haarlem

Gemeente Haarlem

Jaarverslag 2008 & Jaarplan 2009

**Jaarverslag 2008
&
Jaarplan 2009**

Rekenkamercommissie Haarlem
Postbus 511
2003 PB Haarlem
Telefoon: 023-5113038
E-mail: mvos@haarlem.nl

Februari 2009

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	5
2	De Rekenkamercommissie: functie, werkwijze, samenstelling	5
2.1	Doel/functie	5
2.2	Werkwijze	5
2.3	Samenstelling in 2008	6
3	Onderzoek en advies	7
3.1	Onderzoek jaarstukken	7
3.2	Overig onderzoek	7
4	Overige activiteiten	11
4.1	Evaluatie onderzoek Gemeenschappelijke Regelingen	11
4.2	Evaluatie RKC-seizoen 2007-2008	
4.3	Opstellen jaarverslag en -plan	11
4.4	Congressen en bijeenkomsten	11
4.5	Communicatie	11
5	Tijdsbesteding en financiën	13
5.1	Tijdsbesteding	13
5.2	Financiën	13
6	Jaarplan 2009	15
6.1	Activiteiten	15
6.2	Begroting	16
	Van de voorzitter	17

1 INLEIDING

De Rekenkamercommissie van de gemeente Haarlem brengt hierbij haar achtste jaarverslag uit. De commissie voldoet hiermee aan de wettelijke verplichting om jaarlijks verslag uit te brengen van haar werkzaamheden over het voorgaande jaar (Gemeentewet, Art, 185, lid3).

In dit jaarverslag komen de volgende zaken aan de orde:

- De functie, werkwijze en samenstelling van de commissie;
- De activiteiten van de commissie (onderzoek, advies, aanbevelingen, opvolging);
- De financiën.

Naast het jaarverslag over 2008 is in dit stuk het jaarplan voor 2009 opgenomen.

De Rekenkamercommissie hoopt dat u het jaarverslag met interesse leest en staat open voor reacties.

2 DE REKENKAMERCOMMISSIE: FUNCTIE, WERKWIJZE, SAMENSTELLING

2.1 Doel/functie

Hoofddoel van de Rekenkamercommissie (hierna: RKC) is ondersteuning van de gemeenteraad in zijn controlerende taak. Op die wijze wil zij bijdragen aan een beter functioneren van de gemeente. Hiertoe voert de RKC onderzoek uit naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid. Daarnaast brengt de commissie gevraagd en ongevraagd advies uit. De RKC heeft zelfstandige onderzoeksbevoegdheden en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris.

2.2 Werkwijze

De RKC voert twee soorten onderzoek uit: het jaarlijkse onderzoek naar de jaarstukken van de gemeente en 'overig' onderzoek naar zaken die volgens de RKC nadere bestudering verdienen.

Onderzoek jaarstukken

Onderzoek naar rechtmatigheid van de uitgaven van het gemeentebestuur maakt expliciet onderdeel uit van de jaarlijkse accountantscontrole¹. Bij het door de RKC uitgevoerde onderzoek ligt de nadruk meer op de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid; rechtmatigheid wordt daarbij echter niet uit het oog verloren. Het onderzoek naar de jaarstukken wordt uitgevoerd door alle leden van de commissie.

Overig onderzoek

Het overig onderzoek naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur wordt in beginsel in eigen beheer uitgevoerd. In de praktijk betekent dit dat het overig onderzoek wordt uitgevoerd door de secretaris en de externe leden van de commissie. Indien nodig wordt extra ondersteuning ingehuurd of wordt een onderzoeksproject in zijn geheel uitbesteed. Het overig RKC-onderzoek laat zich over de volgende categorieën verdelen:

- a) Onderzoek dat de raad helpt meer greep te krijgen op de gang van zaken.
- b) Onderzoek rond twee grote thema's van deze raadsperiode (achterstallig onderhoud en bezuinigingsoperaties).
- c) Kleinschalig doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek ('pottenkijkersonderzoek').

¹ Vanaf 2007 vindt de aansturing van de accountant niet langer plaats door de RKC maar door de Auditcommissie.

- d) Doeltreffendheidsonderzoek vanuit perspectief burgers en van organisaties, die in Haarlem actief zijn.
- e) Monitoring aanbevelingen eerder RKC-onderzoek.
- f) Ad-hoc onderzoek.

Rapportage

De RKC rapporteert aan de raad. De wijze waarop dat gebeurd is vastgelegd in de verordening Rekenkamercommissie en het RKC-protocol *Raadsbehandeling RKC-stukken*. Bij de onderzoeken wordt - indien relevant - het principe van hoor en wederhoor gehanteerd: als er bij het onderzoek ambtenaren worden gehoord, wordt de voor hen relevante deel van het conceptrapport voorgelegd met de vraag of er geen feitelijke onjuistheden in voorkomen. Onderzoeksrapporten die gepaard gaan met een concept raadsbesluit worden voor een bestuurlijke reactie aan het college van B&W voorgelegd.

2.3 Samenstelling in 2008

De RKC bestaat uit vijf raadsleden (waaronder de voorzitter) en twee externe leden. De personele samenstelling van de commissie in 2008 was als volgt:

Naam	Partij
Dhr J.A. de Ridder (voorzitter)	PvdA
Dhr P. Elbers	SP
Dhr T.J. Vreugdenhil	CU/SGP
Dhr S. Hikspoors	VVD
Dhr C.J. Pen	CDA
Mw E. Naborn	Extern lid
Dhr E. van der Putten	Extern lid
Secretaris: Dhr M. Vos	
Plaatsvervangend secretaris: Mw I. van Tienhoven	

De RKC vergaderde in 2008 gemiddeld één maal per maand op de woensdagavond. De vergaderingen zijn besloten. De meeste leden van de commissie zijn bij alle commissievergaderingen aanwezig geweest.

3 ONDERZOEK EN ADVIES

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van de voornemens uit het jaarplan de in 2008 uitgevoerde onderzoeks- en adviesactiviteiten besproken. Alle rapporten van de RKC zijn te raadplegen via de gemeentelijke website.

3.1 Onderzoek jaarstukken

Ook in 2008 is onderzoek uitgevoerd naar de gemeentelijke jaarstukken. Voor het onderzoek heeft de commissie relevante stukken bestudeerd en zijn in mei 2008 gesprekken gevoerd met het directieteam. Daarnaast maakte het pottenkijkersonderzoek opnieuw onderdeel uit van het onderzoek en de rapportage. De bevindingen van het onderzoek zijn beschreven in de rapportage *Op weg naar meer grip*. In de B&W-vergadering van 20 mei 2008 is de reactie van het college op het rapport van de RKC vastgesteld. Deze reactie is op het BIS te vinden onder registratienummer CS/CF 2008/86686. Tijdens de raadsbehandeling van de jaarrekening op 5 juni zijn de belangrijkste bevindingen van het rapport gepresenteerd door RKC-voorzitter Jan de Ridder. De raad heeft de conclusies en de aanbevelingen van het onderzoek van de RKC naar de jaarstukken overgenomen (BIS: CS/CC 2008/78249).

Op weg naar meer grip

De RKC constateert dat de organisatie voortvarend verbeteringen in de verslaglegging heeft aangebracht. Verdere verbeteringen zijn te verwachten bij de jaarrekening over 2008 die gebaseerd zal zijn op de sterk verbeterde begroting 2008.

De commissie maakt zich nog wel steeds zorgen over de financiële positie van de gemeente. De positie van de gemeente is in 2007 weliswaar verbeterd, maar het financiële dal waaruit omhoog wordt gekropen, is diep. De algemene reserve is gegeven de risico's nog niet toereikend, en de omvang van het vreemd vermogen en daarmee de rentelasten van de gemeente zijn hoog.

In de rapportage is voor het eerst op een grafische manier gerapporteerd over de beleidsrealisatie van de verschillende programma's en domeinen. Uit dat deel van de rapportage blijkt dat er grote verschillen bestaan tussen en binnen programma's voor wat betreft de doelrealisatie. Programma's 1, 5 en 9 scoren relatief hoog op het aspect doelrealisatie; programma's 4, 6 en 10 scoren juist laag. Daarnaast blijft het vaak onduidelijk of en in hoeverre de voorgenomen activiteiten die tot doelrealisatie moeten leiden, zijn uitgevoerd.

3.2 Overig onderzoek

a) Onderzoek dat de raad helpt meer greep te krijgen op de gang van zaken:

In de eerste helft van 2008 is het onderzoek naar de bouwleges afgerond. Het deel van dat onderzoek dat zich richtte op de rechtmatigheid en doelmatigheid van de bouwleges was eind 2007 al aan de raad aangeboden (*Quick scan naar de rechtmatigheid en doelmatigheid van de Haarlemse bouwleges*, september 2007); in juli 2008 is dat deel samengevoegd met een deel over de informatieverschaffing over de bouwleges tot het eindrapport *Bouwleges, kan het een beetje minder?* Het college van B&W heeft op 16 september 2008 haar reactie op het rapport vastgesteld (registratienummer 2008/125979). Het rapport en de reactie van het college zijn besproken in de commissie bestuur van 16 oktober 2008 en in de raad van 18 december 2008. In die vergadering heeft de raad de aanbevelingen van het rapport overgenomen en het college van B&W opgedragen de aanbevelingen uit te voeren en over de voortgang van die uitvoering te rapporteren in de bestuursrapportages (raadsstuk 198/2008).

In navolging van het RKC-onderzoek naar Prestatieplannen uit 2003, de quick scan naar de opvolging van de aanbevelingen van dat onderzoek in 2007 en het onderzoek naar de teloorgang van Radius is in 2008 onderzoek uitgevoerd naar de vraag waaraan de sturingsrelatie tussen gemeente en welzijnsorganisaties zou moeten voldoen om tot een adequate uitvoering van het welzijnswerk te kunnen komen. De dataverzameling voor dit onderzoek is in januari 2009 afgerond met een tweetal expertbijeenkomsten; de rapportage zal naar verwachting in februari beschikbaar komen.

Bouwleges, kan het een beetje minder?

Naar aanleiding van het onderzoek worden conclusies geformuleerd over de rechtmatigheid en doelmatigheid van de bouwleges en over de informatievoorziening over het thema door het college. De belangrijkste conclusies waren:

Informatievoorziening: Raad en college hadden op de hoogte kunnen zijn van het niet kostendekkend zijn van de bouwlegestarieven, maar door de slordige manier waarop door raad en college met de terminologie is omgesprongen, heeft het optreden van meeropbrengsten ertoe geleid dat er in ieder geval binnen de raad maar waarschijnlijk ook binnen het college de indruk bestond dat de legesopbrengsten meer dan kostendekkend waren. Vanwege de veronderstelling dat het tarief kostendekkend was, was verhoging van de tarieven nooit een punt van discussie in de raad.

Rechtmatigheid: Er is geen harde norm voor het dekken van bepaalde door de gemeente gemaakte kosten uit de bouwleges. De gemeente Haarlem hanteert over het algemeen de gangbare normen en methoden voor de toerekening van kosten aan de bouwleges. Er is voornamelijk geen aanleiding om te twijfelen aan de juistheid of volledigheid van de financiële administratie met betrekking tot de bouwvergunningverlening.

Doelmatigheid: De legestarieven zijn in de gemeente Haarlem relatief hoog in vergelijking met de meeste gemeenten in de benchmark BWT en met veel gemeenten in het VEH onderzoek. Daartegenover staat dat de gemeente relatief goedkoop genoemd kan worden voor wat betreft de kosten voor het voeren van bijzondere procedures. De kosten van het bouw- en woningtoezicht van de gemeente Haarlem zijn verhoudingsgewijs hoger dan bij andere, vergelijkbare gemeenten.

Het is niet te concluderen dat de praktijk uitwijst dat de kosten in de afgelopen jaren goed beheerst zijn en dat in het werkapparaat voldoende waarborgen waren ingebouwd om de kosten te beheersen.

De methoden die de gemeente momenteel toepast om op de efficiency van de uitvoering te sturen zijn beperkt en bieden onvoldoende waarborgen voor het beheersen van de efficiency van de vergunningverlening.

b) Onderzoek rond twee grote thema's van deze raadsperiode:

Zoals aangekondigd is in het kader van het onderzoek naar de jaarstukken over 2007 een kort onderzoek uitgevoerd naar de stand van zaken van de bezuinigingsdoelstellingen van het college. De bevindingen van dat onderzoek zijn opgenomen in het verslag van het onderzoek naar de jaarstukken. In het kader van het bij het aandachtsgebied 'bezuinigingen' behorende thema 'verzelfstandigingen' heeft de RKC lopende 2008 overwogen een onderzoek uit te voeren naar de effecten/gevolgen van de verzelfstandiging van de RATD. Tijdens het vooronderzoek bleek dat B&W een nota over de effecten van de verzelfstandiging in voorbereiding had, die op korte termijn beschikbaar zou komen. De RKC heeft daarop besloten deze nota af te wachten en deze te onderwerpen aan een verificatieonderzoek. Uit dat verificatieonderzoek bleek dat er voldoende reden is om alsnog nader onderzoek in te stellen naar de verzelfstandiging. Het voorstel voor dat onderzoek is inmiddels door de RKC vastgesteld en het onderzoek zal in 2009 worden uitgevoerd.

De RKC heeft nog geen onderzoek uitgevoerd naar de stand van zaken rond het onderhoud aan de openbare ruimte. De reden hiervoor is dat het volgens de commissie nog te vroeg is om zinvolle uitspraken te kunnen doen over de behaalde resultaten. Voor 2009 staat een onderzoek naar het thema op de agenda.

c) Kleinschalig doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek:

Van de 15 uit de programmabegroting 2007 geselecteerde thema's is het grootste deel in december 2007 en begin 2008 onder de loep genomen. Het onderzoek is uitgevoerd door duo's van RKC-leden, en de bevindingen zijn verwerkt in het verslag van het onderzoek naar de jaarstukken 2007.

d) Doeltreffendheidsonderzoek vanuit perspectief burgers:

Een aantal pottenkijkersonderzoeken heeft een vervolg gekregen waarbij de vraag centraal stond hoe de burger het voorgenomen beleid in de praktijk ervaart. De bevindingen van een aantal van deze vervolgonderzoek zijn net als die van het Pottenkijkersonderzoek gerapporteerd in het verslag van het RKC-onderzoek naar de jaarstukken 2007. Om organisatorische redenen is het voor een tweetal thema's (reïntegratie en beleid rond ateliers en oefenruimten) niet gelukt om het voorgenomen onderzoek tijdig af te ronden. Bij het domein reïntegratie heeft de RKC ervoor gekozen geen

cijfermatige analyse van de bestanden uit te voeren en in plaats daarvan een zogenaamd kwalitatief onderzoek uit te voeren. In dat kader is een tiental diepte-interviews gehouden met Haarlemmers die een reïntegratietraject hebben doorlopen, is met medewerkers van de hoofdafdeling SoZaWe gesproken en is een beperkt literatuuronderzoek uitgevoerd. Over de ateliers en oefenruimten zijn gesprekken gevoerd met ambtenaren, beeldend kunstenaars en muzikanten Het verslag van het vervolgonderzoeken naar reïntegratie zal separaat worden uitgebracht; het verslag over ateliers en oefenruimtes wordt opgenomen in de rapportage over het onderzoek naar de jaarstukken 2008.

e) Monitoring aanbevelingen:

Zoals eerder aangegeven, heeft de RKC nog geen onderzoek uitgevoerd naar de stand van zaken op het gebied van het wegwerken van achterstallig onderhoud aan de openbare ruimte. Het thema is wel een onderwerp van het pottenkijkersonderzoek 2008/2009, en zal in 2009 verder worden belicht.

f) Ad-hoc onderzoek:

In november 2007 is gestart met een onderzoek naar de gang van zaken rond de teloorgang van welzijnsorganisatie Radius. Dit onderzoek is eind maart 2008 afgerond, en het eindrapport *Radeloos, Reddeloos, Radius* is in april aan de raad aangeboden. De reactie van het college is vastgesteld in de B&W-vergadering van 20 mei en is te raadplegen onder registratienummer 2008/85994. Het RKC rapport en de reactie van het college zijn behandeld in de commissie Bestuur van 29 mei 2009 en in de raad van 26 juni. Daarbij zijn de aanbevelingen van het rapport overgenomen (raadsstuk 90/2008), en is een motie aangenomen die gericht is de ondersteuning van de laatste voormalige werknemers van Radius die nog geen andere baan hebben gevonden.

Radeloos, Reddeloos, Radius

Een belangrijke conclusie van het onderzoek naar de teloorgang van Radius is dat er met de sturing van de welzijnsorganisatie door zowel de organisatie zelf als de gemeente het nodige is misgegaan. De interne sturing door Raad van Toezicht en directie van Radius worden als volstrekt onvoldoende beoordeeld. De sturing van Radius door de gemeente was gebrekkig, zo niet vrijwel afwezig. Het lukt de gemeente niet de koers van Radius te verleggen. Uiteindelijk kon de gemeente niet anders dan zich neerleggen bij het onvermijdelijke: het faillissement van Radius.

Radius was een fusie-organisatie, ontstaan vanuit drie partners in het Haarlemse welzijnswerk. Radius ging meteen bij de start reorganiseren en kreeg met de gemeente Haarlem een meer zakelijke relatie op basis van prestatieplannen. Binnen enkele jaren werden drie taakstellingen opgelegd en werd het management bij Radius vervangen, waarbij de reorganisatie te langzaam en niet ingrijpend genoeg bleek te zijn. Het gevolg was een neerwaartse spiraal (2005/2006). Radius was radeloos en reddeloos, met onafwendbaar het faillissement in augustus 2007.

Sturing van organisatie en bedrijfsvoering was in de ogen van de gemeente een zaak van Radius zelf. Wel werden er prestatieafspraken gemaakt m.b.t. de inhoud van het welzijnswerk. Radius moest elke vier maanden rapporteren over de behaalde prestaties, maar de verantwoording over de financiële en bedrijfsmatige positie van Radius stond niet hoog op de ambtelijke en bestuurlijke agenda. Dit veranderde toen de financiële rampspoed zich eind 2005 openbaarde. Van de rapportages over de inhoud van de prestaties is onduidelijk of die voldeden; de projectverantwoording was in ieder geval gebrekkig. Al met al kon de gemeente zich geen goed oordeel vormen over functioneren van Radius.

Verder bleek dat de gemeente Radius (deels) niet wilde en kon beïnvloeden. Dat geldt voor alle gemeentelijke actoren (ambtelijk apparaat, B&W en de gemeenteraad), behalve voor inhoudelijke randvoorwaarden die de gemeenteraad (achteraf) stelde bij de bezuinigingstaakstellingen.

Samenvattend is te stellen dat er nauwelijks sprake was van sturing op de (financiële) bedrijfsvoering en organisatie en ook geen inhoudelijke sturing. Ook schortte het aan interne sturing bij Radius. De Raad van Toezicht liet de interim-manager te lang zijn gang gaan. Pas toen het te laat was – de begroting voor 2006 die niet goedgekeurd werd – vroeg men ondersteuning van de gemeente. Dat mislukte; Radius kwam in een neerwaartse spiraal. Opmerkelijk is dat de welzijnsorganisatie ook toen nog een goedkeurende accountantsverklaring kreeg (‘geen onjuistheden in de jaarrekeningen van materieel belang’).

Naast de voorgenomen onderzoeks- en adviesactiviteiten is lopende het jaar besloten tot een aantal aanvullende activiteiten. Deze worden in het volgende hoofdstuk kort beschreven.

4 OVERIGE ACTIVITEITEN

4.1 Evaluatiebijeenkomst onderzoek Gemeenschappelijke regelingen

In september heeft een evaluatiebijeenkomst plaatsgevonden met de collega-rekenkamer(commissie)s van het voormalige gewest Zuid-Kennemerland waarmee in 2007 het onderzoek naar Gemeenschappelijke Regelingen is uitgevoerd. Een belangrijke conclusie daarbij was dat het rapport in de deelnemende gemeenten de raad heeft gehaald en de nodige navolging heeft gekregen. Tijdens de bijeenkomst is de gedachte geboren een volgend gezamenlijk project voor te bereiden. De rekenkamer(commissie)s van het voormalige gewest Zuid-Kennemerland zijn allen voorstander van een dergelijk onderzoek; gezien het gemeenteverstijgende karakter is ook Randstedelijke Rekenkamer gevraagd aan het onderzoek deel te nemen. Het onderzoeksvoorstel is inmiddels in voorbereiding.

4.2 Evaluatie RKC seizoen 2007-2008

De RKC heeft de ervaringen van de commissie sinds de nieuwe samenstelling vanaf 2006 geëvalueerd. Belangrijkste bevindingen zijn dat de commissie in die periode veel onderzoek heeft gedaan en dat daarbij redelijk aan het visiedocument is vastgehouden. Wel is er weinig burgergericht onderzoek uitgevoerd, en is de publiciteit (zichtbaarheid voor burgers) beperkt geweest. Aan de hand van een aantal toekomstscenario's is gesproken over ontwikkelingsrichtingen van de commissie. Naar aanleiding daarvan is besloten dat de RKC ernaar gaat streven wat prikkelender te zijn met het onderzoek en daarbij de burger centraler te plaatsen. Bovendien wil de commissie de afhandeling van de onderzoeksrapporten versnellen. Daarvoor is een wijziging in zowel de verordening als het protocol *Raadsbehandeling RKC-stukken* noodzakelijk. Deze wijzigingen zijn inmiddels voorbereid, en zullen op korte termijn aan de raad worden voorgelegd.

4.3 Opstellen jaarverslag en -plan

In december 2007 is het RKC-jaarplan voor 2008 opgesteld. Dit jaarplan treft u aan in hoofdstuk 7.

4.4 Congressen en bijeenkomsten

De jaarlijkse congressen van de NVRR en De Lokale Rekenkamer zijn dit jaar niet bezocht. De secretaris heeft een landelijke bijeenkomst bijgewoond over Rekenkameronderzoek die georganiseerd was door bureau Partners & Pröpper en verschillende bijeenkomsten van de Kring van Secretarissen van de NVRR.

4.5 Communicatie

Er is in 2008 één RKC-nieuwsbrief uitgekomen. Verder zijn er bij het verschijnen van alle RKC-rapporten persberichten verzonden.

5 TIJDSBESTEDING EN FINANCIËN

5.1 Tijdsbesteding

Uit een analyse van de tijdsregistratie blijkt dat de secretaris ongeveer een derde van zijn onderzoekstijd heeft besteed aan de controle van de jaarstukken en het daarbij horende Pottenkijkersonderzoek. Samen met de andere onderzoeksprojecten wordt ruim de helft van zijn werktijd besteed aan het uitvoeren van onderzoek. De overige tijd wordt besteed aan voorbereiding en begeleiding van onderzoek en aan secretariaatstaken.

5.2 Financiën

In het Jaarplan 2008 was een indicatieve begroting van de RKC opgenomen. In de onderstaande tabel is die begroting aangevuld met de rekening over 2008. De cijfers in de rechterkolom zijn onder voorbehoud van de definitieve cijfers (die beschikbaar zullen komen bij het vaststellen van de gemeentelijke jaarrekening over 2008). De kosten van personele inzet zijn berekend op basis van de urenbesteding.

RKC 2008: Begroting en rekening

	Begroting 2008	Rekening 2008
Vaste kosten	45600	43700
Salariskosten RKC-secretariaat	32500	30500
Presentie externen	3600	2700
Interne doorbelasting (0,1 fte)	7000	7000
Stelpost overig	2500	3500
Controle Jaarrekening	17000	18400
Secretaris	10000	12000
Externen	6000	5000
Raadsleden	pm	pm
Stelpost overig	1000	1400
Ander onderzoek	77000	63400
Vaste capaciteit	24000	24000
Variabele capaciteit	45000	32000
Stelpost overig	8000	7400
Saldo		14100
Totaal	139600	125500

6 JAARPLAN 2009

In het jaarplan 2009 wordt een overzicht gegeven van de activiteiten die het komende jaar worden ondernomen op basis van het eerder (2.2) beschreven onderzoekskader. Daarnaast wordt een indicatieve begroting van de RKC gegeven.

6.1 Activiteiten

Onderzoek jaarstukken

Het onderzoek naar de jaarstukken wordt in 2009 in een gewijzigde vorm voortgezet. Het Pottenkijkersonderzoek krijgt een prominentere rol in de informatievergaring en er zal vroeger dan voorheen gebruikelijk was met het management worden gesproken over de resultaten van het boekjaar. Daarbij kiest de commissie ervoor de beleidsinhoudelijke gesprekken te voeren met de verantwoordelijke hoofdafdelingshoofden. Het onderzoek naar de jaarstukken start in januari met de eerste pottenkijkersgesprekken en wordt afgerond met een gesprek met de directie op 24 april over de jaarrekening en het accountantsrapport. Volgens de huidige planning wordt het verslag van het onderzoek op 22 mei aan de raad aangeboden.

Overig onderzoek

a) Onderzoek dat de raad helpt meer greep te krijgen op de gang van zaken:

Het vervolgonderzoek over de aansturing van het welzijnswerk is voor een belangrijk deel in 2008 uitgevoerd. Het rapport wordt in februari 2009 afgerond, waarna het aan de raad zal worden aangeboden.

b) Onderzoek rond twee grote thema's van deze raadsperiode (achterstallig onderhoud en bezuinigingen):

- **Bezuinigingen/verzelfstandigingen: verzelfstandiging RATD**

In het kader van het door de RKC aangewezen aandachtsgebied 'bezuinigingen' en de daarmee samenhangende trend tot verzelfstandiging van onderdelen van de gemeentelijke organisatie gaat de commissie een onderzoek uitvoeren naar de effecten/gevolgen van de verzelfstandiging van de RATD. Tijdens het vooronderzoek bleek dat B&W een nota over de effecten van de verzelfstandiging in voorbereiding had, die op korte termijn beschikbaar zou komen. De RKC heeft daarom de start van het onderzoek uitgesteld tot de verschijning van het B&W-stuk. Bij de verificatie van dat B&W-stuk door de RKC heeft de commissie vastgesteld dat het beeld dat wordt geschetst niet compleet is; de commissie zal daarom in 2009 aanvullend onderzoek uitvoeren naar de verzelfstandiging van de RATD.

- **Achterstallig onderhoud**

De RKC heeft een onderzoek in voorbereiding naar de stand van zaken rond het onderhoud van de openbare ruimte. Zodra het onderzoeksvoorstel door de commissie is vastgesteld zal dat aan de raad worden aangeboden. Volgens de planning start het onderzoek in maart 2009. Afronding is voorzien voor het zomerreces.

c) Kleinschalig doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek:

De derde ronde van het pottenkijkersonderzoek is in december 2008 van start gegaan en zal naar verwachting worden afgerond in februari. Zoals inmiddels gebruikelijk zullen de bevindingen van het onderzoek worden verwerkt in de rapportage van het onderzoek naar de gemeentelijke jaarstukken.

d) Doeltreffendheidsonderzoek vanuit perspectief burgers:

- **Wijkvernieuwing**

Sinds een tiental jaren is de gemeente bezig met de integrale vernieuwing van wijken, die in een achterstandsituatie (dreigen te) komen. De RKC gaat onderzoek verrichten naar de aanpak en effecten van de integrale vernieuwing van wijken. Het doel van het onderzoek van RKC is om een inzicht te verkrijgen in de aanpak en effecten van de integrale vernieuwing van wijken in Haarlem sinds 1998.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door een van de externe leden van de RKC, daarbij ondersteund door de secretaris van de commissie. Het onderzoek zal worden begeleid door een begeleidingscommissie bestaand uit 3 RKC-leden. Het onderzoek is eind 2008 van start gegaan; de definitieve rapportage is in mei 2009 te verwachten.

- Participatie:

Het college treft voorbereidingen om tot een ander participatiebeleid te komen. Ter voorbereiding van de besluitvorming lijkt het de RKC zinvol en nuttig de doelmatigheid en doeltreffendheid van het tot nu toe gevoerde participatiebeleid te onderzoeken. Daarbij wordt zowel aandacht besteed aan het beleidskader in de zin van centrale doelstellingen en operationele uitwerking daarvan door de gemeente, als aan mate waarin die doelstellingen zijn gerealiseerd aan de hand van een aantal concrete cases. Het onderzoek wordt onder toezicht van de secretaris van de commissie uitgevoerd door een externe partij. De aanvang van de onderzoeksactiviteiten is voorzien in februari; het rapport zal naar verwachting in juni 2009 aan de raad worden aangeboden.

e) Monitoring aanbevelingen:

Bij het in 2009 uit te voeren onderzoek naar het thema achterstallig onderhoud zal ook worden gekeken naar de mate waarin de aanbevelingen van het RKC-onderzoek uit 2005 zijn opgevolgd.

f) Ad-hoc onderzoek:

In overleg met rekenkamer(commissie)s van een aantal buurgemeenten en de Randstedelijke Rekenkamer wordt een onderzoek naar de afstemming verkeers- en vervoersbeleid voorbereid. De verwachting is dat dit onderzoek, dat zal worden uitbesteed, nog voor het zomerreces van start zal gaan.

6.2 Begroting

Voor 2009 is een indicatieve begroting opgesteld. Gezien de geringe afwijking die de rekening over 2008 ten opzichte van de begroting voor 2008 laat zien, wordt voor 2009 van dezelfde bedragen uitgegaan. De begroting wordt hieronder weergegeven.

RKC: Indicatieve begroting 2009

Vaste kosten	45600
salariskosten RKC-secretariaat	32500
presentie externen	3600
interne doorbelasting	7000
Stelpost overig	2500
Controle Jaarrekening	17000
Secretariaat	10000
Externen	6000
Raadsleden	pm
Stelpost overig	1000
Ander onderzoek	77000
Vaste capaciteit	24000
variabele capaciteit	45000
Stelpost overig	8000
Totaal	139600

Naast de in de begroting opgenomen bedragen heeft de commissie de beschikking over een reserve ter grootte van €20.000.

**Van de voorzitter:
Lerende organisaties en politieke processen**

De Rekenkamercommissie is aan haar tweede volledige periode bezig. Er zijn in de afgelopen jaren vele onderzoeken uitgevoerd naar de doelmatigheid van het gemeentelijk beleid. We hebben daarbij problemen gesignaleerd en oplossingen aangedragen. Sommige onderzoeken hebben snel veel invloed gehad, zoals het onderzoek naar achterstallig onderhoud aan het eind van de vorige periode. De enorme achterstand in onderhoud was schokkend en de instortende kademuren en kapotte bruggen maakten het allemaal erg concreet. Bij andere projecten was het een moeizaam proces van jarenlang hameren op bepaalde thema's zoals bij het aandacht vragen voor de gebrekkige informatiewaarde van jaarstukken. Pas in deze periode - na ruim vier jaar hameren - is er wat gaan gebeuren en gelukkig nu wel voortvarend.

Voor moderne organisaties is het erg belangrijk om te willen leren. De eisen die de omgeving stelt aan organisaties, veranderen voortdurend. Het moeten verbeteren houdt met andere woorden nooit op. In het bedrijfsleven realiseert men zich dat terdege en bedrijven die zich dat niet realiseren gaan ten onder als het economisch tij even tegen zit. Bij de overheid is de druk minder direct. Er is geen marktmechanisme dat corrigeert. Het toezicht moet komen van de politieke organen die vooral gevoelig zijn voor de electorale markt. Dat laatste heeft consequenties. Instortende kademuren spreken meer tot de politieke verbeelding dat een gebrekkig informatiewaarde van het jaarverslag. Toch zijn juist transparantie en helderheid van de begroting en de jaarstukken belangrijke instrumenten om verspilling van gemeenschapsgeld tegen te gaan en het instorten van de kademuren te voorkomen.

De Rekenkamercommissie is een belangrijke toevoeging aan de politieke organen om de overheidsorganisatie op een andere manier scherp te houden. Het is immers niet alleen belangrijk om vanuit een open houding snel te kunnen reageren op acute problemen en de politieke realiteit, maar de organisatie moet ook willen leren en steeds de noodzakelijke en niet altijd tot de verbeelding sprekende kleine stapjes zetten om beter te worden. De prestatieafspraken met welzijnsorganisaties is ook een voorbeeld van een niet altijd tot de politieke verbeelding sprekend onderwerp dat de Rekenkamercommissie al jaren systematisch op de agenda houdt. Het was een van de eerste projecten in de vorige periode en ongeveer parallel aan dit jaarverslag zal er weer een rapport van ons over dit onderwerp verschijnen. Onderwerpen als sluiting van een kinderboerderij of een buurthuis kunnen vaak op directe politieke aandacht rekenen. Terecht, maar dat betekent niet dat prestatieafspraken met organisaties waar miljoenen mee gemoeid zijn, onbelangrijk zijn. We hopen dat met ons nieuwe rapport over dit onderwerp eindelijk de handschoen door de organisatie echt gaat worden opgepakt.